

Konsekvensbedömning för vattenskyddsområden på Åland

Syftet med konsekvensutredningen är att ge en samlad bild, dels av vilka restriktioner som går utöver gällande lagstiftning och föreskrifter och dels vilken ytterligare riskreduktion föreskriften medför.

1. Inledning.....	2
2. Syfte och upplägg med konsekvensbedömningen.....	4
3. Detaljerad konsekvensbedömning.....	5
3 § Hantering av brandfarliga vätskor.....	5
4 § Hantering av hälso- och miljöfarliga ämnen.....	7
4 § Hantering av hälso- och miljöfarliga ämnen.....	7
5 § Hantering av bekämpningsmedel.....	7
5 § Hantering av bekämpningsmedel.....	9
6 § Industriell verksamhet.....	9
6 § Industriell verksamhet.....	10
7 § Energianläggningar.....	10
7 § Energianläggningar.....	11
8 § Avledning av hushållspillvatten.....	11
8 § Avledning av hushållspillvatten.....	12
9 § Dag- och dräneringsvatten.....	12
9 § Dag- och dräneringsvatten.....	13
10 § Hantering av rengöringsmedel.....	13
10 § Hantering av rengöringsmedel.....	13
11 § Avfallshantering, upplag, m.m.....	14
11 § Avfallshantering, upplag, m.m.....	15
12 § Hantering av gödselmedel.....	15
12 § Hantering av gödselmedel.....	16
13 § Skogsbruk.....	16
13 § Skogsbruk.....	17
14 § Vattenbruk.....	17
14 § Vattenbruk.....	18
15 § Muddring, mark- och anläggningsarbeten samt vägghållning.....	18
15 § Muddring, mark- och anläggningsarbeten samt vägghållning.....	19
16 § Berg- och grustäktsverksamhet.....	19
16 § Berg- och grustäktsverksamhet.....	20
17 § Transport av farliga ämnen.....	20
17 § Transport av farliga ämnen.....	21
18 § Transport på ytvattentäkt.....	21
18 § Transport på ytvattentäkt.....	21
19 § Allmänna bestämmelser.....	21
4. Sammanfattande diskussion.....	22

Konsekvensbedömning för vattenskyddsområden på Åland

1. Inledning

Tillgången på vatten för vattenförsörjning är en av våra allra viktigaste naturresurser/samhällsintressen. Det ställer följaktligen krav på varsamt nyttjande och skydd mot sådana verksamheter och åtgärder som kan påverka vattnets kvalitet och kvantitet. Syftet med att upprätta föreskrifter för vattenskyddsområdet är att riskfyllda verksamheter och åtgärder regleras så att vattnet nu och i framtiden kan användas för dricksvattenändamål, samtidigt som målsättningar för ett bra vattenskydd uppnås i enlighet med både EU:s och vår egen lagstiftning.

Det upprättade vattenskyddsområdet med tillhörande föreskrifter bidrar till att:

- Stärka skyddet för dricksvattenförekomsten,
- Tydliggöra vattenförekomstens och täktens betydelse,
- Tydliggöra vad som gäller för verksamhetsutövare och andra inom området så att vattenförekomsten får ett tillräckligt skydd.

Landskapsregeringen arbetar med att fastställa viktiga dricksvattentäkter och –brunnar som vattenskyddsområden. Enligt vattendirektivets artikel 7 ska dricksvattentäkter som används till mer än 50 personer eller med ett uttag över 10 m³/dygn, liksom vattenförekomster som ger mer än 100 m³/dag identifieras. Enligt vattendirektivets artikel 7.3 måste dessa vattenförekomster få ett skydd som syftar till att undvika försämring samt minska den nivå av vattenrening som krävs.

I dagsläget finns fem vattenbolag som distribuerar dricksvatten från ytvattentäkter: Ålands Vatten Ab (Dalkarby träsk, Långsjön, Markusbölefjärden - dessa täkter inrättades som vattenskyddsområden 1989), Tjenan Vatten (Toböle träsk), Bocknäs Vatten (Lavsböle träsk), Sundets Vatten (Borgsjön) och Kökar kommunalteknik (Oppsjön). Se figur 1.

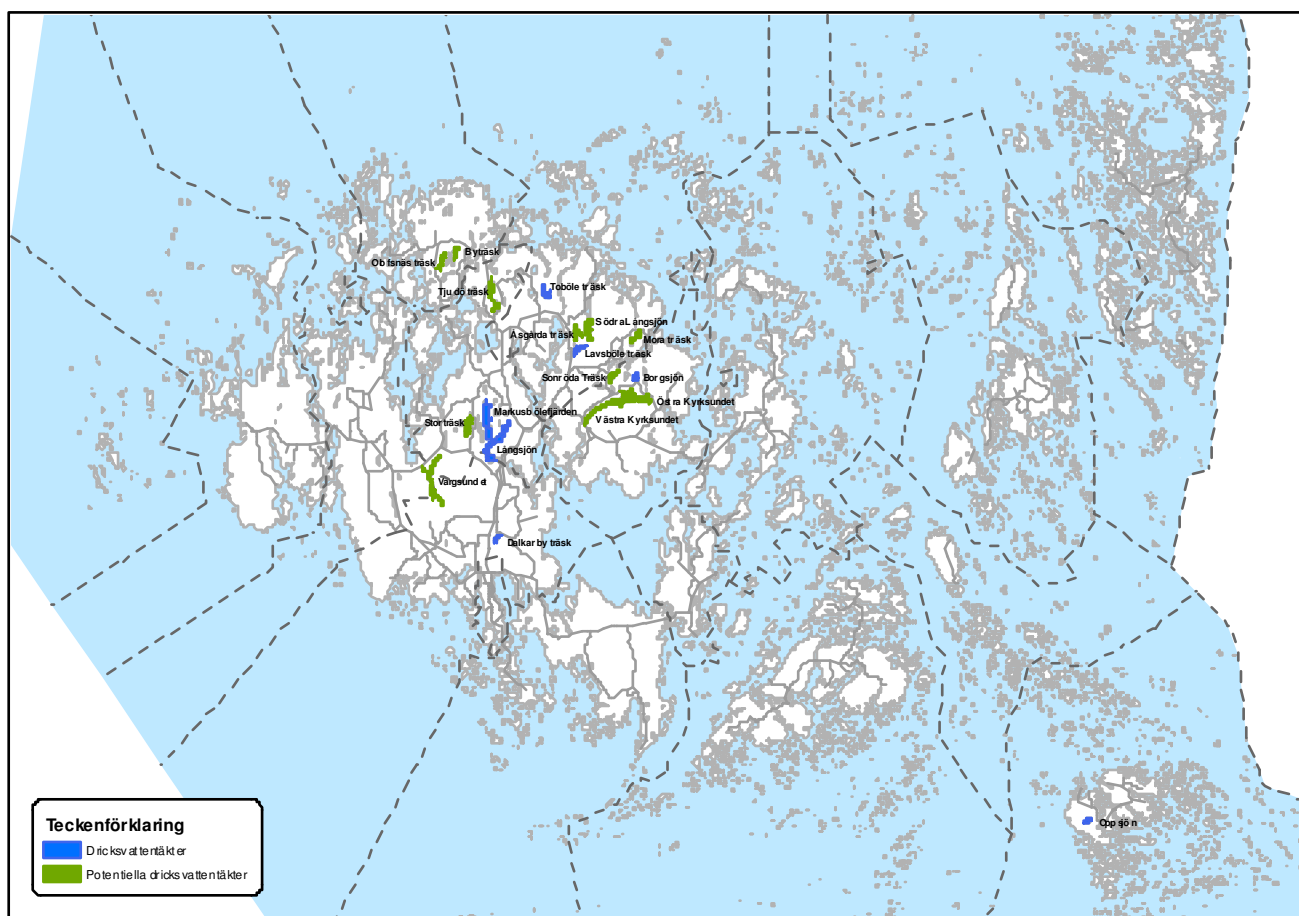
Ålands Vatten Ab:s uttag av råvatten från dricksvattentäkterna Dalkarby träsk, Långsjön och Markusbölefjärden var 425 m³/tim under 2008. Under ett dygn är det högsta uttaget 8500 m³ fördelat mellan de tre vattentäkterna. Ålands Vatten Ab har möjlighet att fördela uttaget från sina tre vattentäkter vilket i praktiken innebär att de under sommarperioden använder Långsjön och Markusbölefjärden. Högsta uttag ur respektive sjö blir då 4250 m³/dygn från dessa sjöar. För Dalkarby träsk är högsta uttag ca 2500 m³/dygn (september 2008).

Tabell 1. Uttag av ytvatten.

Ytvatten.	Uttag i kubik per dygn
Dalkarby träsk	2500
Markusbölefjärden och Långsjön	4250
Toböleträsk*	64
Lavsböle träsk	582,5
Oppsjön	40
Borgsjön	57

Uppgifter från Vattenbolag och Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

*Från Toböleträsk tas det även bevattningsvatten, det finns ansökningar på 15000 m³ per bevattningssäsong (2008).

Figur 1. Befintliga och potentiella ytvattentäkter. Källa: Miljöbyrån, landskapsregeringen.

Utöver de befintliga dricksvattentäkterna har även tagits fram förslag för potentiella vattentäkter. Arbetsrapporten "Genomgång av befintliga och potentiella yt- och grundvattentäkter samt kartläggning av skyddsbehov och tänkbara åtgärder för att säkerställa dricksvattenförsörjning" (2007) finns utlagd på miljöbyråns hemsidor (Landskapsregeringen) om vattendirektivet och åtgärdsprogram. Följande krav ställdes på de potentiella ytvattentäkterna; djup >5 m, volym >0,5 miljoner kubik, sjöyta >20 hektar, Förhållandet mellan hela/del avrinningsområdet och sjöyta (HN/S eller DH/S) >10. Potentiella ytvattentäkter blev således Tjudöträsk (Finströms kommun), Åsgårda träsk (Saltviks kommun), Södra Långsjön (Saltviks kommun), Sonröda träsk (Saltviks kommun), Mora träsk (Sunds kommun), Byträsk (Geta kommun), Olofsnäs träsk (Geta kommun), Vargsundet (Hammarland/Finströms kommun) och Östra & Västra Kyrksunden (Sunds kommun) samt Havsvidden.

Även större viktiga grundvattentäkter som Brändö vatten, Kumlinge kommun, Storby vatten, Vestergeta vatten och Sottunga kommun ska skyddas. På sikt ska reservbrunnar etc också få ett grundläggande skydd.

Belastningskällor på Åland

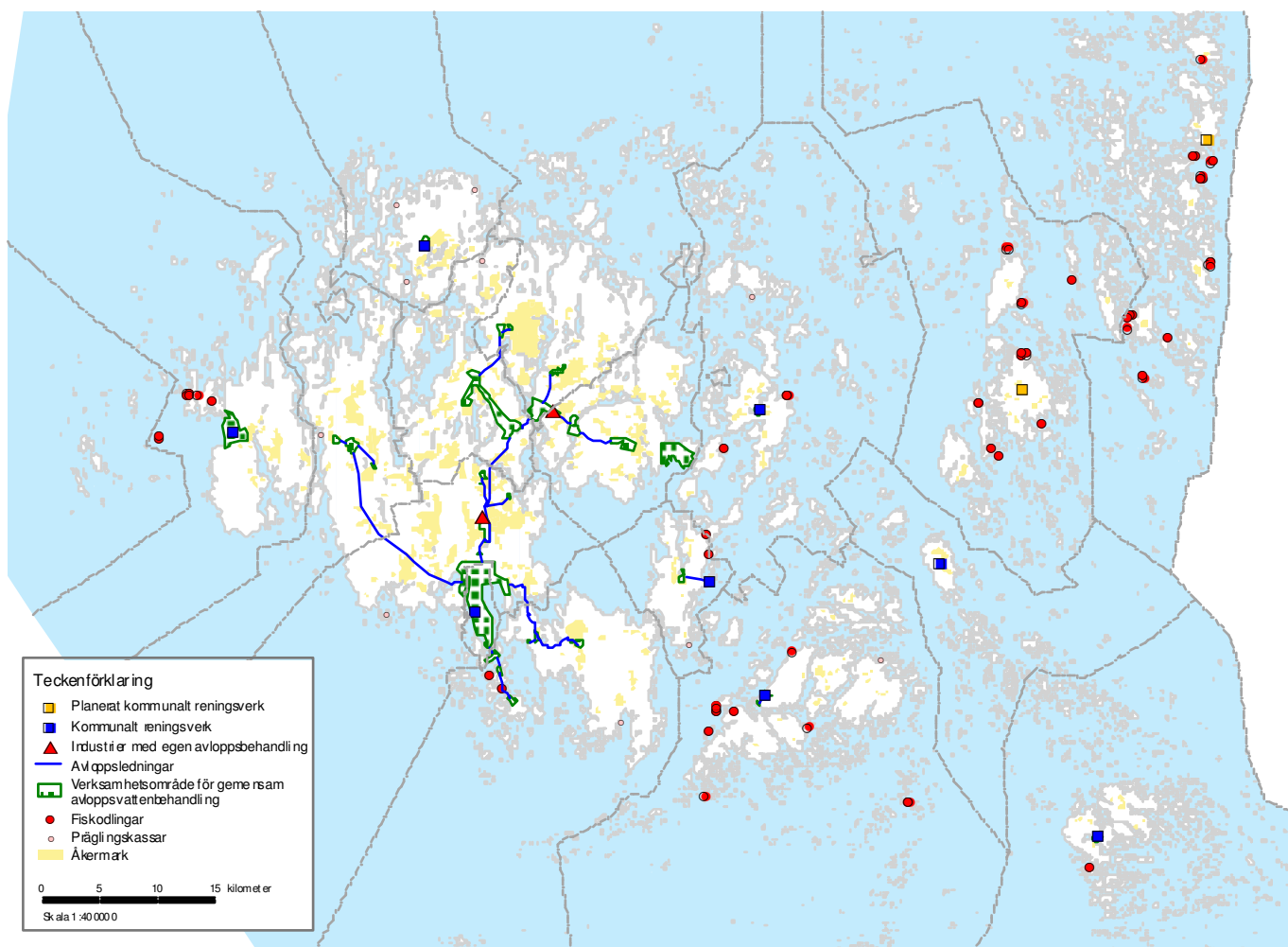

Fig.2. Olika belastningskällor på Åland (2008). Det sker en kontinuerlig utbyggnad av avlopp och reningsverk så kartan kommer att uppdateras med tiden. Observera att präglingskassarna placering varierar med tiden, de flyttas runt. Likväl innebär de en belastning. Källa: Miljöbyrån, landskapsregeringen.

2. Syfte och upplägg med konsekvensbedömningen

Syftet med denna konsekvensbedömning är att ge en samlad bild, dels av vilka restriktioner föreskrifterna medför – utöver gällande lagstiftning - och dels vilken ytterligare miljöriskreduktion föreskriften medför för vatten.

Tabell1. Klassning av restriktioner utöver vattenlagens allmänna kravbestämmelser i miljö- och vattenlagen (kap 2 i Landskapslag (2008:124) om miljöskydd och kap 4 i Vattenlagen (1996:61)). Dessutom ska nitratbeslutet (2000:79), renhållningslagen samt andra vedertagna regelverk följas.

Restriktioner utöver de allmänna kravbestämmelserna i miljö- och vattenlagen	
Klass	Definition
-	Berörs ej
0	ingen
1	liten
2	måttlig
3	stor

I tabell 1 redovisas den reduktion som skyddsföreskrifterna kommer att medföra utöver redan gällande lagstiftning, föreskrifter och regelverk. Klassningen görs i 4 klasser från ingen till stor restriktion. I tabell 2 redovisas den ytterligare miljöriskreduktion som föreskriften medför enligt samma system.

Tabell 2. Klassning av den ytterligare miljöriskreduktion som de föreslagna vattenskyddsföreskrifterna medför.

Ytterligare riskreduktion	
Klass	Definition
-	Berörs ej
0	Ingen skillnad
1	liten
2	måttlig
3	stor

3. Detaljerad konsekvensbedömning

Nedan kommer relevanta skyddsföreskrifter att behandlas. De mer generella bestämmelserna i paragraf 1 samt paragraf 2 behandlas inte då det får anses som självklart att nya vattenförorenade verksamheter inte ska anläggas vid en ytvattentäkt samt att befintliga verksamheter ska följa redan gällande regler och lagstiftning. Först presenteras aktuell föreskrift och därefter följer en bedömning.

3 § Hantering av brandfarliga vätskor

Primär skyddszon

För nytillkommande eller ändrade verksamheter som omfattar lagring av brandfarliga vätskor, t.ex. petroleumprodukter såsom bensin, diesel, eldningsolja etc., ska lagringen vara utformad med sekundärt skydd (invallning etc) så att hela volymen vid läckage förhindras tränga ned i marken eller rinna ut till ytvatten. Cisterner ska besiktigas regelbundet enligt landskapslagarna (2007:98) och (2007:99). Besiktningsskravet gäller dock inte cisterner som är dubbelmantlade och är försedda med läckagevarningssystem. I de allmänna upplysningarna i finns ytterligare skyddsåtgärder uppräknade.

Hantering av brandfarliga vätskor, t.ex. petroleumprodukter såsom bensin, diesel, eldningsolja etc., får inte ske om det kan medföra risk för vattenförorening.

Sekundär skyddszon

Hantering av brandfarliga vätskor, t.ex. petroleumprodukter såsom bensin, diesel, eldningsolja etc., får inte ske om det kan medföra risk för vattenförorening.

Restriktioner och riskreduktion utöver andra bestämmelser

Det principbeslut som ÅMHHM har tagit fram avser förvaringskärl där förvaringen inte är ringa. Någon definition för vad som avses med att de inte är ringa finns ej. I principbeslutet framgår att om förvaringskärlen inte genomgår återkommande besiktning ska alltid, oavsett lagringsvolym, en invallning finnas. Med andra ord ska ett sekundärt skydd finnas om inte besiktning genomförs. På Åland ska alla cisterner med en volym över 2 kubik och som tagits i

bruk 1985 eller tidigare besiktigas (enligt rikets lag om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor (FFS 390/2005).

Kraven på ett sekundärt skydd innebär att risken för utsläpp från framtida lagring av brandfarliga vätskor minskar. Beroende på verksamhetsgren så är riskreduktionen olika stor. Ifall risken avser minskad risk för läckage från lantbrukets dieseltankar så handlar det om små volymer och en förhållandevis stor utspädning (dvs riskreduktion klass 2). Större verksamheter innebär större risker, men då större industrier inte är vanligt förekommande på Åland används jordbruket som referens. Det är viktigt att tänka på att även mycket låga halter av olja i vatten kan ge smakproblem och att olja är svårsanerat i mark och grundvatten.

Föreskrift	Restriktion utöver andra bestämmelser		Ytterligare riskreduktion	
	Beskrivning	Klass	Beskrivning	Klass
3 § Hantering av brandfarliga vätskor	Krav på invallning kan medföra ökade kostnader.	1 (liten)	Minskad risk för läckage från tex lantbrukets dieseltankar. Volymerna är förhållandevis små och beroende av täktens storlek och utspädning så varierar risken. Dock kan detta variera beroende på ämne och hur stort punktutsläppet är samt sjöns storlek. En mindre täkt med liten volym är mer sårbar. Det behövs ytterst små halter olja för att ge dålig smak åt vattnet. 1 liter bensin kan förstöra 1000 kubikmeter dricksvatten.	2 (måttlig i detta scenario), på gränsen till stor, 3, beroende på verksamhet, täktens storlek och mängd av förorenande ämne.

4 § Hantering av hälso- och miljöfarliga ämnen

Primär och sekundär skyddszon

Hantering av hälso- och miljöfarliga ämnen, t.ex. kemikalier, tjärprodukter, färger m.m., får inte ske om det kan medföra risk för vattenförorening.

Restriktioner och riskreduktion utöver andra bestämmelser

Vid all verksamhet ska man enligt de allmänna kravbestämmelserna agera så att minsta möjliga negativa miljöpåverkan uppstår enligt landskapslag (2008:124) om miljöskydd samt att vattnets ska skyddas enligt vattenlag (1996:61) för landskapet Åland. Denna föreskrift följer därmed redan gällande bestämmelser i lagstiftningen. Skydds föreskriften förtydligar vad som redan gäller och finns med för att områdets skyddsvärde ska uppmärksammas tydligare.

I detta fall innebär inte föreskriften en restriktion som går utöver gällande lagstiftning, dvs klassningen blir 0. Föreskriften bedöms inte medföra någon restriktion utöver redan befintligt lagstiftning och föreskrifter och därmed inte heller någon ytterligare riskreduktion.

Föreskrift	Restriktion utöver andra bestämmelser		Ytterligare riskreduktion	
	Beskrivning	Klass	Beskrivning	Klass
4 § Hantering av hälso- och miljöfarliga ämnen	Detta följer redan gällande lagstiftning	0 (ingen)	Allmänt gäller att hantering inte får ske så att täkterna riskerar att förorenas därmed sker inte någon ytterligare riskreduktion. Föreskriften leder dock inte till att risken för utsläpp minskar.	0 (ingen)

5 § Hantering av bekämpningsmedel

Primär skyddszon

Hantering av bekämpningsmedel inom vägrenar/vägdiken samt banvallar (motorbanor och dylikt) får inte förekomma.

Hantering av bekämpningsmedel får i övrigt inte ske om det kan medföra risk för vattenförorening.

Hantering av bekämpningsmedel får i övrigt inte ske om det kan medföra risk för vattenförorening. Minsta skyddsavstånd på preparatets förpackning måste alltid följas. Enligt de allmänna upplysningarna måste godkända växtskyddsmedel användas. De buffert- och

säkerhetszoner som förespråkas enligt direktiv 2009/128/EG och ska gälla när de blivit fastslagna för Åland. Föreskrifterna komma att uppdateras vid behov.

Sekundär skyddszon

Hantering av bekämpningsmedel får inte ske om det kan medföra risk för vattenförorening. Kring brunnar, källor, ytvattentäkter och på grundvattenområden får endast preparat som är godkända att användas inom grundvattenområden användas. Dessutom ska rekommenderade skyddsavstånd på förpackningarna följas.

Restriktioner och riskreduktion utöver andra bestämmelser

I Naturvårdsverkets Handbok med allmänna råd om vattenskyddsområden anges följande: ”Trots restriktivitet när det gäller hanteringen¹ av bekämpningsmedel har sådana och dess nedbrytningsprodukter, uppmätt både i grund- och ytvatten. Stor restriktivitet bör därför råda när det gäller hantering av kemiska bekämpningsmedel inom skyddsområde för en vattentäkt. Ett tillstånd bör endast kunna övervägas i den sekundära skydds-zonen under vissa förutsättningar.” Enligt Livsmedelsverket i Sverige ska inte bekämpningsmedel förekomma i dricksvatten och bekämpningsmedelsfynd på 0,1 mikrogram/liter eller därutöver är förklarade som otjänliga.

Enligt den åländska lagstiftningen ska växtskyddsmedel "användas i enlighet med det observerade behovet och med iakttagelse av bruksanvisningen samt med beaktande av principerna för ett balanserat växtskydd och integrerad bekämpning."

Alltså skall det avstånd till vatten som anges i preparatets bruksanvisning följas.

Endast sådana växtskyddsmedel om vilka det finns uppgifter i det av landskapsregeringens förda register över godkända växtskyddsmedel får användas i landskapet.

Under följande länk finns mer information om växtskyddsmedel:

<http://www.evira.fi/portal/se/evira/sakenheter/tvarvillkor/vaxtskyddsmedel>

Följande skydds-zoner rekommenderas: På basis av toxiciteten för vattenorganismer varierar skydds-zonens bredd enligt toxiciteten på följande sätt: 10 m (tämmligen giftiga ämnen), 15 m (giftiga verksamma ämnen) eller 25 m (mycket giftiga ämnen)"

Endast preparat som är tillåtna inom grundvattenområden bör användas i vattenskyddsområdet. Följande anvisningar finns för andra preparat som är helt eller delvis förbjudna inom grundvattenområden: *Runt brunnar och källor som används till anskaffning av hushållsvatten ska lämnas en minst 30-100 m bred obehandlad skydds-zon.*

Hantering och lagring av kemikalier behandlas i landskapslag (1990:32) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om kemikalier (1995/60). I landskapslag (2010:40) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om växtskyddsmedel framgår bestämmelser gällande växtskyddsmedel.

¹ Hantering: en verksamhet eller åtgärd som innebär att en kemisk produkt eller bioteknisk organism tillverkas, bearbetas, behandlas, förpackas, förvaras, transporteras, används, omhändertas, destrueras, konverteras, saluförs, överläts eller är föremål för något annat jämförbart förfarande.

Under 2011 kommer direktiv 2009/128/EG av den 21 oktober 2009 om upprättande av ram för gemenskapens åtgärder för att uppnå en hållbar användning av bekämpningsmedel att implementeras. I den framgår att det ska finnas buffertzoner av lämplig storlek för att skydda vattenorganismer och att det ska finnas säkerhetszoner för yt- och grundvatten som används för uttag av dricksvatten, där bekämpningsmedel inte får användas eller lagras (artikel 11 c).

Föreskrift	Restriktion utöver andra bestämmelser		Ytterligare riskreduktion	
	Beskrivning	Klass	Beskrivning	Klass
5 § Hantering av bekämpningsmedel	Detta följer redan gällande lagstiftning och kan komma att förtydligas än mer när direktivet gällande bekämpningsmedel tillfullo är införlivat. Kraven kan mao skärpas till än mer.	0 (ingen)	Då gällande lagstiftning och regler ska följas anses inte skydds-föreskriften ge någon ytterligare riskreduktion utöver det som redan gäller/kommer att gälla.	0 (ingen)

6 § Industriell verksamhet

Primär skyddszon

Ny industriell verksamhet som kan medföra risk för vattenförorening får inte etableras. Befintlig verksamhet ska bedrivas under iakttagande av sådana skyddsåtgärder att risken för vattenförorening ej förekommer.

Primär och sekundär skyddszon

För befintlig industriell verksamhet, med undantag för tillståndsgivna verksamheter enligt miljölagstiftningen, samt nya industriella verksamheter där hälso- och miljöfarliga ämnen hanteras i mer än obetydlig omfattning ska ytterligare skyddsåtgärder vidtas för kemikalier i enlighet med det som tas upp under allmänna upplysningar i beslutets bilaga.

Sekundär skyddszon

Ny och befintlig industriell verksamhet ska bedrivas under iakttagande av sådana skyddsåtgärder att risken för vattenförorening ej förekommer.

Restriktioner och riskreduktion utöver andra bestämmelser

När det gäller industrier så måste de följa den lagstiftning som finns idag och de skydds-föreskrifter som finns för tåkten samt de eventuella tillståndsregler som finns för verksamheten. Det kan handla om såväl brandfarliga eller andra kemikalier, hälso- och miljöfarliga ämnen, dag- och dräneringsvatten, avfall, tippning, fordonstvätt, muddring och schaktning, berg- och gruståkt samt transport av farligt gods – beroende av verksamhet.

Kraven på sekundärt skydd kommer att medföra att risken för framtida utsläpp av brandfarliga vätskor från industriella verksamheter till täkten minskar. Med tanke på att industrier ofta hanterar stora mängder brandfarliga vätskor bedöms riskreduktionen vara stor.

Föreskrift	Restriktion utöver andra bestämmelser		Ytterligare riskreduktion	
	Beskrivning	Klass	Beskrivning	Klass
6 § Industriell verksamhet	Ny industriell verksamhet får inte anläggas om risken för förorening anses stor, vilket anses vara reglerat i redan gällande lagstiftning. Kraven på ett sekundärt skydd enligt principbeslut ökar kostnaden något, liksom krav enligt andra skyddsföreskrifter.	1 (liten)	Risken för miljöpåverkan från industriell verksamhet minskar, dvs det blir en stor riskreduktion.	3 (stor)

7 § Energianläggningar

Primär och sekundär skyddszon

Nyinstallation av energibrunnar får inte ske inom 100 meters avstånd från borrade grundvattentäkter som nyttjas av fler än 10 personer eller där medeluttaget överstiger 2 kubikmeter per dygn.

Nyinstallation av energibrunnar är inte tillåten inom 100 meters avstånd från ytvattentäkterna Dalkarby träsk i Jomala, Markusbölefjärden i Finström, Långsjön i Finström och Jomala, Borgsjön i Sund, Lavsböle träsk och Toböle träsk i Saltvik och Oppsjön i Kökar.

Restriktioner och riskreduktion utöver andra bestämmelser

Möjligheter till uppvärmning av bostäder med värmepumpar påverkas genom förbud av nyinstallation 100 m från vissa ytvattentäkter och borrade grundvattentäkter (LF (2008:130) om miljöskydd). Eftersom förbud redan råder inom dessa områden så tillkommer ingen ytterligare restriktion. Genom restriktionen minskar främst risken för förorening av grundvattnet eftersom köldbärandevätskan innehåller ämnen som kan påverka grundvattnet. Brunnar kan även utgöra potentiella föroreningsvägar ned i grundvattenmagasin. I synnerhet i områden med flera olika sedimentära bergarter samt i områden med risk för saltvattenpåverkan. Riskreduktionen till ytvattentäkterna innebär främst att risken för föroreningar från oljespill och dylikt minskar.

Föreskrift	Restriktion utöver andra bestämmelser		Ytterligare riskreduktion	
	Beskrivning	Klass	Beskrivning	Klass
7 § Energianläggningar	Regleringen finns i redan gällande lagstiftning, varvid ingen ytterligare restriktion uppkommer.	0 (ingen)	Det blir ingen ytterligare riskreduktion.	0 (ingen)

8 § Avledning av hushållspillvatten

Primär och sekundär skyddszon

Inom den primära zonen är ytterligare infiltrationsanläggningar för hushållspillvatten och annat avloppsvatten förbjudna. I den sekundära skydds zonen föreligger tillståndskrav på nya anläggningar. Kommunala avloppsledningar bör inte förekomma inom den primära skydds zonen. Befintliga avloppsledningar måste vara täta och inspekteras regelbundet samt vid behov läggas om. Hantering av spillvatten får inte ske om det kan medföra risk för vattenförorening.

Nya bräddpunkter för utsläpp av orenat spillvatten från spillvattenledningsnät får inte anläggas.

Befintliga anläggningar får användas i den omfattning de har då dessa föreskrifter träder i kraft under förutsättning att de inte strider mot bestämmelserna i gällande miljölagstiftning.

Restriktioner och riskreduktion utöver andra bestämmelser

Kommunalt avloppstillstånd krävs för ny- eller ombyggnad av små avloppsanläggningar (motsvarande högst 25 pe). Avloppsanläggningar med en kapacitet som uppgår till mer än 25 pe ska miljögranskas av ÅM HM. Större anläggningar (900 pe) är tillståndspliktiga och behandlas av ÅM HM (Enligt LF (2008:130) om miljöskydd, bilaga 1). Lokalisering av en avloppsanläggning ska göras enligt vattenlagen (1996:61) och landskapslagen (2008:124) om miljöskydd. Före den 1.1.2014 ska alla enskilda avloppsanläggningar fylla de krav som ställs i landskapsförordning (2008:130). För kommunens del kommer den övergripande planeringen att vara viktig, då avloppsledningar inte ska förekomma inom den primära skydds zonen. Om sådana är nödvändiga/redan finns måste ledningarna vara täta och inspekteras regelbundet. Avloppsreningsverk och pumpstationer dimensioneras så att bräddning minimeras. Den föreslagna restriktionen att nya bräddpunkter inte får anläggas innebär knappast mer långtgående begränsningar än vad som brukar följa av att hänsynsreglerna ska följas. Riskreduktionen får anses som stor då man därigenom minskar utsläppet av patogener och övergödande ämnen till täkterna.

En fråga som kan komma upp är ifall hushåll med egna avlopp nära en täkt ska anslutas till ett kommunalt reningsverk. I praktiken kan det innebära att nya avloppsledningarna behöver dras relativt nära en täkt. I dylika fall kan landskapsregeringen ge tillstånd till en viss åtgärd eller verksamhet inom vattenskyddsområdets primära zon om det är utrett att detta kan ske utan risk för försämring av vattenkvaliteten.

Föreskrift	Restriktion utöver andra bestämmelser		Ytterligare riskreduktion	
	Beskrivning	Klass	Beskrivning	Klass
8 § Avledning av hushållsspillvatten	De allmänna hänsynsreglerna mot utsläpp är redan gällande, liksom reningskrav enligt bilaga 2 i ÅFS (2008:130), varför restriktionen inte anses ge någon ytterligare restriktion.	0 (ingen)	Att nya bräddpunkter inte får anläggas ger minskad risk för orenat utsläpp till täkten	3 (stor)

9 § Dag- och dräneringsvatten

Primär och sekundär skyddszon

Utsläpp av dagvatten från nya eller ombyggda hårdgjorda ytor där risk för vattenförorening föreligger, t.ex. större vägar, broar och parkeringsanläggningar, får inte ske direkt till ytvatten utan föregående rening. Dräneringssystem vid sådana anläggningar ska vara försett med möjlighet till fördröjning och uppsamling i samband med t.ex. kemikalieolyckor.

Utsläpp av dag- och dräneringsvatten från befintliga vägar, broar, parkeringsanläggningar och dylikt får förekomma i den omfattning och utformning den har då dessa föreskrifter träder i kraft under förutsättning att den inte strider mot bestämmelserna i gällande miljölagstiftning.

Restriktioner och riskreduktion utöver andra bestämmelser

Planering av markanvändning är en kommunal angelägenhet, enligt Plan- och bygglagen (2008:102). Vid planläggning och i bygglovs- och andra tillståndsärenden ska även andra landskapslagar, som t.ex. landskapslagen om miljöskydd (2008:124) följas.

Etablering av bostäder berörs genom att krav ställs på att utsläpp av dagvatten från nya anlagda eller ombyggda hårdgjorda ytor ”av omfattning”, tex parkeringsytor får inte ske direkt till ytvatten utan föregående rening inom inre skyddszon. Hur stor restriktionen blir beror ju på vad kommunen ifråga redan har planerat när det gäller rening av dag- och dräneringsvatten. Ifall rening redan sker/planeras så blir restriktionen i praktiken liten. Riskreduktionen till följd av ökade reningskrav bedöms som stor, speciellt om det är ett större samhälle. Genom att rena dagvatten från tex bostadsområden minskar risken för att föroreningar som normalt finns i

dagvatten i stadsmiljö (tungmetaller, näringsämnen, oljor och organiska miljögifter) sprids till täkterna. Dessutom minskar risken vid eventuella olyckor. I tabellen nedan gäller bedömningen för bostadsbyggande och ett större samhälle.

Jordbruk berörs genom att utsläpp av dagvatten från nyanlagda eller ombyggda hårdgjorda ytor av "omfattning" inte får ske direkt till ytvattnen utan föregående rening i den primära skyddszonen. Då paragrafen endast berör lantbruk som nyanlägger eller bygger om stora hårdgjorda gårdspplaner blir såväl restriktionen som riskreduktionens betydelse i praktiken liten.

Föreskrift	Restriktion utöver andra bestämmelser		Ytterligare riskreduktion	
	Beskrivning	Klass	Beskrivning	Klass
9 § Dag- och dräneringsvatten	Krav på rening av dagvatten från nya hårdgjorda ytor. Ifall målsättningen redan finns blir restriktionen liten	1 (liten)	Minskad risk för diffusa utsläpp från dagvatten samt utsläpp vid olyckor. Risken är beroende av storleken på samhället ifråga.	3 (stor) vid bostadsbyggande i större skala, mindre för jordbruk

10 § Hantering av rengöringsmedel

Primär och sekundär skyddszon

Hantering av rengöringsmedel, t.ex. avfettningsmedel eller liknande i samband med rengöring av fordon, båtar etc., får inte ske om det kan medföra risk för vattenförorening. Inga utsläpp får ske till dagvattenbrunnar.

Restriktioner och riskreduktion utöver andra bestämmelser

Föreskriften bedöms inte medföra någon restriktion utöver redan befintlig lagstiftning och gällande föreskrifter och därmed inte heller någon ytterligare riskreduktion. Syftet blir istället att uppmärksamma boende och verksamma inom området om stor försiktighet för att skydda dricksvattnet.

Föreskrift	Restriktion utöver andra bestämmelser		Ytterligare riskreduktion	
	Beskrivning	Klass	Beskrivning	Klass
10 § Hantering av rengöringsmedel	Redan gällande lagstiftning och föreskrifter ska följas	0 (ingen)	Det blir ingen ytterligare riskreduktion	0 (ingen)

11 § Avfallshantering, upplag, m.m.

Primär skyddszon

Nya deponier får inte anläggas.

Nya upplag eller mellanlagring av avfall, förorenade massor eller snö från områden utanför primär skyddszon får inte förekomma. Snötippning i vatten får inte förekomma.

Tillverkning av asfalt eller oljegrus samt upplag av asfalt, oljegrus eller vägsalt får inte förekomma. Permanenta upplag av bark, timmer, flis eller likvärdiga produkter får inte förekomma. Tillfälliga upplag under en avverkningssäsong får dock förekomma.

Hantering av avfall, inklusive lakvattenhantering, får inte ske om det kan medföra risk för vattenförorening.

Befintlig verksamhet får förekomma i den omfattning den har då dessa föreskrifter träder i kraft under förutsättning att den inte strider mot bestämmelser i gällande miljölagstiftning.

Sekundär skyddszon

Tillverkning av asfalt eller oljegrus samt upplag av asfalt, oljegrus eller vägsalt får inte ske om det kan medföra risk för vattenförorening.

Hantering av avfall, inklusive lakvattenhantering, får inte ske om det kan medföra risk för vattenförorening.

Restriktioner och riskreduktion utöver andra bestämmelser

Regler om avfall finns framför allt i landskapslag (1981:3) om renhållning och i landskapsförordning (2007:3) om deponering av avfall. När det avser avfall så ska redan gällande bestämmelser följas, dvs det blir ingen ytterligare restriktion och därmed ingen ytterligare riskreduktion.

Föreskriften reglerar även väghållning och innebär ett förbud mot nyetablering i primär skyddszon av asfalts- och oljegrustillverkning. Restriktionerna bedöms som små då det handlar om nya verksamheter som kan förläggas på andra, mer säkra platser. Förbud mot upplag av flis i den primära skyddszone kan innebära problem för fjärrvärmeverk som i framtiden vill ha flisupplag. Samtidigt innebär föreskriften minskad risk för framtida spridning av föroreningar som lakats ur från flisupplag (t ex fenoler). I tabellen nedan avser färgmarkeringarna främst verksamheter som jord- och skogsbruk samt trädgård.

Föreskrift	Restriktion utöver andra bestämmelser		Ytterligare riskreduktion	
	Beskrivning	Klass	Beskrivning	Klass
11§ Avfallshantering, upplag, m.m.	När det gäller avfall så ska redan gällande lagstiftning och föreskrifter ska följas, varför det inte blir någon ytterligare restriktion. Däremot innebär förbud mot upplag av bark, timmer, flis mm ett hinder för den som vill etablera ny permanent plats i den primära skyddszonen för tex husbehovsved.	1 (liten)	Det blir ingen ytterligare riskreduktion när det avser avfall. När det gäller tex flisupplag så innebär förbudet en minskad risk av föroreningar som tex fenoler till dricksvattentäkten.	1 (liten)

12 § Hantering av gödselmedel

Primär skyddszon

Hantering av ensilage och gödselmedel, t.ex. naturgödsel, handelsgödsel och avloppsslam, ska ske på ett sådant sätt att risken för vattenförorening minimeras och enligt gällande lagstiftning. Det är inte lämpligt med strandbete nära vattenuttagszonen.

Spridning av gödselmedel får inte ske på vattenmättad, översvämmad, snötäckt eller tjälad mark.

Gödsel får inte spridas under tiden 15 oktober och 15 april. Ytgödsling på vallväxtlighet får inte ske efter den 15 september. Det är förbjudet att sprida kvävegödselmedel närmare än 5 m från vattendrag. Ytgödsling med kvävegödselmedel är förbjuden på en sträcka av 5 m om marklutningen är över 2 %. Ytgödsling med stallgödsel är alltid förbjuden om markens genomsnittliga lutning är över 10 %. Detta enligt Ålands landskapsregerings beslut (2000:79) om begränsning av utsläpp i vatten av nitrater från jordbruk (2007/135). Enligt beslutets rekommendationer (punkt 2) i bilaga 3 framgår att näringsutsläpp i vatten kan minskas genom att man vid stränderna till vattendrag och utfallsdiken lämnar skyddszoner där ingen stallgödsel sprids. Den rekommenderade bredden är minst 10 m där det är möjligt med hänsyn till åkerstrukturen. Kring brunnar och källor från vilka det tas hushållsvatten lämnas – beroende på höjdförhållanden i terrängen, brunnens konstruktion och jordarten – en skyddszon på 30-100 meter, som inte tillförs stallgödsel.

Gödselstukor får inte anläggas på mark som översvämmas eller där det finns risk att hushållsvattenbrunnar översvämmas.

Nya gödselstäder, urinbrunnar och ensilageanläggningar får inte anläggas.

Befintlig anläggning får användas i den omfattning den har då dessa föreskrifter träder i kraft under förutsättning att de inte strider mot bestämmelserna i gällande miljölagstiftning.

Sekundär skyddszon

Hantering av ensilage och gödselmedel, t.ex. naturgödsel, handelsgödsel och avloppsslam, ska ske på ett sådant sätt att risken för vattenförorening minimeras.

Restriktioner och riskreduktion utöver andra bestämmelser

Det mesta som anges följer redan befintlig lagstiftning och regelverk. Jämfört med gällande lagstiftning innebär de föreslagna föreskrifterna dock restriktioner som berör djurhållning i den primära zonen i form av förbud mot ny gödselstad, urinbrunn eller ensilageanläggning. Förbudet medför en minskad risk för övergödande ämnen till täkter. Riskreduktionen får dock anses som liten då det finns regler och förordningar som reglerar gödselhantering och gödselspridning.

Föreskrift	Restriktion utöver andra bestämmelser		Ytterligare riskreduktion	
	Beskrivning	Klass	Beskrivning	Klass
12 § Hantering av gödselmedel	Förbudet mot anläggande av gödselstäder, urinbrunnar och ensilageanläggningar begränsar utveckling av verksamhet för de som har gårdar i den primära skyddszonen.	1 (liten)	Minskad risk för transport av övergödande ämnen till ytvattentäkter.	1 (liten)

13 § Skogsbruk

Skogsbruk vid stränder regleras av skogs- och naturvårdslagstiftningen samt av skogscertifieringens regelverk (FFCS). Skyddszon för markbearbetning (markberedning, körskador, etc) ska vara minst 15 meter. En bredare skyddszon (15-30 m) ska lämnas vid dricksvattentäkter, vid avverkningsytor som lutar mer än 30 % och vid avverkningsytor med erosionskänslig mark. Enligt skogslagstiftningen ska det lämnas en skyddszon vid avverkning på i medeltal 10 m.

En skyddszon ska lämnas invid vattendrag och småvatten för att binda sediment och minska näringsbelastningen (enligt rubrik 16 i FFCS 1002-1:2003 Kriterier för skogscertifiering inom skogscentralens verksamhetsområde). Skyddszonen får inte bearbetas eller gödslas, men man

får avverka och utföra skogsvårdsåtgärder i enlighet med gällande lagstiftning och regelverk. Inte heller kemiska bekämpningsmedel får spridas på skyddszonen. Med vattendrag och småvatten avses hav, sjöar, tjärnar, åar, bäckar och källor. Skyddszonens bredd är åtminstone 3-5 m.

Restriktioner och riskreduktion utöver andra bestämmelser

För att förtydliga det hela så ska en skyddszon för markbearbetning vara mellan 15-30 m invid själva dricksvattentäkten. För avverkning gäller i medeltal 10 m från stränder. Skyddszonen ska givetvis inte gödslas eller behandlas med bekämpningsmedel.

För tillrinnande diken och andra anslutande vattendrag gäller en skyddszon på mellan 3-5 m som ska binda sediment och minska näringsbelastningen. Försiktig gallring får utföras, men skyddszonen får givetvis inte bearbetas, gödslas eller behandlas med bekämpningsmedel.

Dessa regler är enligt redan gällande lagstiftning och regelverk för skogsbruk. Det är viktigt att gällande lagstiftning och regelverk följs då avverkningsmetoder, markbearbetning och dikning mm kan få en stor inverkan på vattenkvaliteten genom förhöjt näringsläckage och höga humushalter.

Det är viktigt att alla som avser att avverka träd invid dricksvattentäcker följer principerna med skyddszoner.

Föreskrift	Restriktion utöver andra bestämmelser		Ytterligare riskreduktion	
	Beskrivning	Klass	Beskrivning	Klass
13 § Skogsbruk	Befintlig lagstiftning och regelverk ska följas.	0 (ingen)	Inga ytterligare riskreduktioner tillkommer.	0 (ingen)

14 § Vattenbruk

Primär och sekundär skyddszon

Nya fisk- eller skaldjursodlingar får inte etableras utan tillståndsprövning.

Restriktioner och riskreduktion utöver andra bestämmelser

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet behandlar tillstånds- och granskningspliktiga fiskodlingar baserat på storleken enligt landskapsförordning (2008:130) om miljöskydd. Enligt vattenlagens 5 kapitel 3§ kan landskapsregeringen för ett visst vattenskyddsområde ge tillstånd för olika typer av verksamheter och åtgärder.

Då det knappast är troligt att vattenbruk kommer att etableras i ytvattentäcker så anses inte denna föreskrift ge någon ytterligare restriktion utöver redan gällande bestämmelser och ingen ytterligare riskreduktion.

Föreskrift	Restriktion utöver andra bestämmelser		Ytterligare riskreduktion	
	Beskrivning	Klass	Beskrivning	Klass
14 § Vattenbruk	Befintlig lagstiftning och regelverk ska följas.	0 (ingen)	Inga ytterligare riskreduktioner tillkommer.	0 (ingen)

15 § Muddring, mark- och anläggningsarbeten samt väghållning

Primär skyddszon

Muddring, mark- och anläggningsarbeten får inte ske utan tillstånd, oavsett storlek. För pålning, spontning och underjordsarbete krävs tillstånd. Vid schaktning måste det vara minst 2 meter till grundvattenytan.

Markutfyllnad och återfyllnad av schakt får endast ske med rena massor som inte kan medföra vattenförorening.

Mark- och anläggningsarbeten inom tomtmark, drift och underhåll av vägar och trafikanläggningar samt nyanläggning och underhåll av va-, gas-, el- och teleledningar etc., får utföras utan tillstånd under förutsättning att verksamheten inte strider mot bestämmelserna i gällande miljölagstiftning eller andra bestämmelser.

Massor från dikesrensningar och större förstärkningsarbeten får inte läggas upp inom skyddsområdet eller återanvändas i vägarbetet. Massorna ska betraktas som material med okänt miljöstatus tills motsatsen är bevisat. Inför dikningar och dikes- eller bäckrensningar ska samråd hållas i god tid med vattentäktens huvudman.

För muddring och mark- och anläggningsarbeten som är tillstånds- eller miljögranskningspliktiga enligt miljöskyddslagen (vattenverksamhet), krävs inte extra tillstånd enligt dessa föreskrifter.

Sekundär skyddszon

Massor från dikesrensningar och större förstärkningsarbeten får inte läggas upp inom skyddsområdet eller återanvändas i vägarbetet. Massorna ska betraktas som material med okänt miljöstatus tills motsatsen är bevisat.

Mark- och anläggningsarbeten får inte ske om det kan medföra risk för vattenförorening.

Restriktioner och riskreduktion utöver andra bestämmelser

Enligt landskapsförordning (2008:130) om miljöskydd och dess bilaga 1, punkt 15 gällande vattenföretag är byggande, fyllning, pålning, grävning, muddring, sprängning eller rensning i vattenområde tillståndspliktigt hos ÅMHM om bottenytan omfattar mer än 500 kvadratmeter och granskningspliktig om vattenområdet uppgår till mer än 50 kvadratmeter. Enligt vattenlagen definieras vattenområde som ett område som inte endast tillfälligt är täckt av ytvatten och vars gräns mot land bedöms enligt medelvattenståndet. Denna föreskrift innebär att tillstånd behövs för alla muddringar, oavsett storlek. Vilket innebär att med nuvarande

lagstiftning kommer landskapsregeringen att vara tillståndsgivande myndighet. Regelverket planeras att ses över.

Enligt vattenlagens 5 kapitel 3§ kan landskapsregeringen för ett visst vattenskyddsområde ge tillstånd för olika typer av verksamheter och åtgärder. Detta gäller då muddring, schaktningsarbeten, pålning och underjordsarbeten och dylikt där extra tillstånd kommer att krävas. Föreskriften är något strängare än nuvarande lagstiftning, samtidigt som föreskriften innebär en minskad risk för förorenings-spridning från eventuellt förorenande massor. Restriktionerna får anses vara små.

Vid schaktning och dylika verksamheter tas det naturliga skyddsskiktet mot föroreningar bort. Därmed ökar risken för påverkan på underliggande mark och vatten. Muddringar kan leda till frisläppande av olika föroreningar som är bundna till sedimenten, liksom att muddermassor i sig kan innehålla ämnen som förorena mark och vatten. I landskapsförordning (2006:124) om hantering av jord- och muddermassor framgår gränsvärden samt hur förorenade massor ska behandlas.

Föreskrift	Restriktion utöver andra bestämmelser		Ytterligare riskreduktion	
	Beskrivning	Klass	Beskrivning	Klass
15 § Muddring, mark- och anläggningsarbeten samt väghållning	Utökat tillståndskrav och behandling av muddrings- och jordmassor	1 (liten)	Minskad föroreningsrisk från förorenande massor.	1 (liten)

16 § Berg- och grustäktsverksamhet

Primär skyddszon

Nya berg- och grustäkter får inte etableras. För husbehovstäkter krävs tillstånd. Befintliga täktverksamheter får bedrivas i den omfattning och enligt de tillstånd de har då dessa föreskrifter träder i kraft. Det får inte grävas djupare än 2 meter ovanför grundvattentytan.

Berg- och grustäktsverksamhet får inte bedrivas på ett sätt som kan medföra risk för vattenförorening. Oljespill får inte förekomma.

Sekundär skyddszon

Berg- och grustäktsverksamhet får inte bedrivas på ett sätt som kan medföra risk för vattenförorening.

Restriktioner och riskreduktion utöver andra bestämmelser

Landskapsregeringens miljöbyrå behandlar täkttillstånd enligt landskapslagen om naturvård (1998:82) och ÅMHM miljögranskar bergtäkter med en användning om minst 50 dagar per år enligt miljöskyddslagen 2008:124 och förordning 2008:130. Bergtäkter med färre än 50 dagar per år samt grustäkter är inte miljögranskningspliktiga. Enligt naturvårdslagen är inte husbehovstäkter tillståndspliktiga. Med denna föreskrift införs ett tillståndskrav – oavsett storlek. Antingen behandlas täkten av ÅMHM, eller i enlighet med naturvårdslagstiftningen eller så behövs ett tillstånd för husbehovstäkt inom vattenskyddsområdet enligt vattenlagens 5 kapitel, §3.

Restriktionen som går utöver redan befintlig lagstiftning och regelverk får anses som ringa då regelverket främst är riktat mot nyetablering. Dock innebär föreskriften viss inskränkning för mindre så kallade husbehovstäkter, samt att andra redan etablerade täkter måste hålla sig 2 m ovanför grundvattenytan. Ytterligare riskreduktionen får anses vara liten då husbehovstäkter utgör ett förhållandevis litet hot mot täkter. Givetvis är hotet mindre ju större täkten är och tvärtom.

Föreskrift	Restriktion utöver andra bestämmelser		Ytterligare riskreduktion	
	Beskrivning	Klass	Beskrivning	Klass
16 § Berg- och grustäktsverksamhet	Viss inskränkning gällande husbehovstäkter	1 (liten)	Liten riskreduktion då husbehovstäkter utgör ett ganska litet hot. Dock är detta beroende av täkten storlek. Små täkter är generellt känsligare.	1 (liten)

17 § Transport av farliga ämnen

Primär och sekundär skyddszon

Transport av farliga ämnen får endast ske enligt gällande lagstiftning och tillstånd. Undantag gäller för transporter för byggnaders uppvärmning, brukande av fastigheter och anläggningar samt för transporter till industri-, handels- och värmeanläggningar.

Restriktioner och riskreduktion utöver andra bestämmelser

I landskapslagen (1981:3) om renhållning behandlas även övriga transporter (1998/91) där farliga transporter ingår. Föreskriften föranleder inga ytterligare skyldigheter utöver redan gällande lagstiftning och regelverk och medför därför inga ytterligare restriktioner eller någon riskreduktion. Syftet blir istället att uppmärksamma verksamma inom området om att iaktta stor försiktighet vid transporter av farligt avfall.

Föreskrift	Restriktion utöver andra bestämmelser		Ytterligare riskreduktion	
	Beskrivning	Klass	Beskrivning	Klass
17 § Transport av farliga ämnen	Befintlig lagstiftning och regelverk ska följas.	0 (ingen)	Inga ytterligare riskreduktioner tillkommer.	0 (ingen)

18 § Transport på ytvattentäkt

Trafik med bensen- eller dieseldrivna fordon på isbelagd sjö samt sjöflyg kräver tillstånd. Bensindrivna båtmotorer av tvåtakstyp som används i fritidssyfte är inte tillåtna, endast elmotorer och sådana som drivs med miljövänliga alkylatdrivmedel får användas ifall behov finns. I Toböle träsk, Borgsjön Oppsjön och Lavsböle träsk får endast båttrafik som utförs för underhåll och provtagning av sjöarnas tillstånd framföras utan tillståndsförfarande. Tillstånd kan sökas hos landskapsregeringen.

Restriktioner och riskreduktion utöver andra bestämmelser

Restriktionen går utöver gällande lagstiftning och regelverk då tillstånd måste sökas och det finns krav på drivmedel. Restriktionen får dock anses liten för de små dricksvattentäkterna då båtar sällan framförs på dem annat än i forskningssyfte eller för underhåll. Det blir en ytterligare miljöriskreduktion då problemet med de gamla tvåtaktsmotorerna är att de förbränner bensen dåligt. Mellan 20 och 30 procent av bensen går rakt genom motorn och ut i vattnet. Förutom utsläppen av bensen så innehåller avgaserna PAH (polycykliska aromatiska kolväten) som är mycket skadliga för vår hälsa och för fisk och andra organismer. För de små ytvattentäkterna, som är extra känsliga, får den ytterligare riskreduktionen anses som liten då båtar sällan framförs.

Föreskrift	Restriktion utöver andra bestämmelser		Ytterligare riskreduktion	
	Beskrivning	Klass	Beskrivning	Klass
18 § Transport på ytvattentäkt	Restriktionerna går utöver vanligt regelverk.	1 (liten)	Liten riskreduktion tillkommer.	1 (liten)

19 § Allmänna bestämmelser

Hantering för vattentäktverksamhetens bedrivande

Föreskrifterna utgör inte hinder mot den hantering och de verksamheter som är nödvändiga för driften av de avsedda ytvattentäkterna inom skyddsområdet.

4. Sammanfattande diskussion

Allmänt brukar sägas att flertalet bestämmelser i vattenskyddsföreskrifterna följer redan gällande bestämmelser. Fördelen med föreskrifterna är att de förtydligar vad som gäller. Dessutom innebär ett vattenskyddsförfarande med information och samråd att medvetenheten om områdets skyddsvärde ökar eftersom allmänhet samt näringsidkare, med flera, får klart för sig att speciell hänsyn behöver tas för att skydda vattnet. Värden av detta kan inte överskattas. Ett inrättande av ett vattenskyddsområde med föreskrifter underlättar även planeringsorgan, kommuners och tillsynsmyndigheters arbete. På sikt bör detta leda till ett förbättrat skydd för vattentillgången då tex planeringsorgan kan arbeta mer skyddsbefrämjande när det gäller planerade eller pågående verksamheter.

Konsekvenserna för olika föreskrifter har klassats med avseende på vad de föreslagna föreskrifterna medför för restriktioner och ytterligare riskreduktion – som går utöver vad som redan är reglerat i gällande bestämmelser. En kvalitativ klassning har utförts i fyra klasser; ingen, liten, måttlig eller stor. Då olika personer och verksamhetsutövare berörs på olika sätt så är det svårt att kvantifiera konsekvenserna i form av ekonomisk kostnadsnytta. Det är också svårt med de föreskrifter som förespråkar extra tillstånd. I dessa fall beror konsekvenserna helt på i vilken omfattning tillstånd medges och eventuella villkor i anslutning till tillståndet.

När det gäller ytterligare riskreduktion så ligger de allmänna hänsynsreglerna till grund. En förutsättning för att en ytterligare riskreduktion ska kunna uppnås är att boende och verksamma redan är grundläggande aktsamma och följer befintligt regelverk. Det positiva med vattenskyddets upprättande är som tidigare nämnts att medvetenheten om skyddet av vattnet förstärks och därmed försiktigheten hos verksamma runt vattenskyddsområdet.

Inom vattenskyddsområdena föreslås 19 föreskrifter till skydd för vattnet, varav några är ganska självklara (§ 1,3 och 19) då de är mer generella till sin karaktär.

De föreskrifter som berörs mest är (grad av påverkan inom parentes):

- 3 § Hantering av brandfarliga vätskor (liten/måttlig)
- 6 § Industriell verksamhet (liten/stor)
- 8 § Avledning av hushållspillvatten (ingen/stor)
- 9 § Dag- och dräneringsvatten (liten/stor)
- 11 § Avfallshantering, upplag, m.m (liten/liten)
- 12 § Hantering av gödselmedel (liten/liten)
- 15 § Muddring, mark- och anläggningsarbeten samt vägghållning (liten/liten)
- 16 § Berg- och grustäktsverksamhet (liten/liten)
- 18 § Transport på ytvattentäkt (liten/liten)

De som främst kommer att beröras av flest föreskrifter är industrier, jordbrukare och kommuner.

Industrier

Ny industriell verksamhet som kan medföra risk för vattenförorening får inte etableras inom den primära skyddszonen (som ofta är ca 50 m). I övrigt finns krav på industrier att följa redan befintlig lagstiftning och tillståndsvillkor. Ifall inte kraven på ett sekundärt skydd/invallning för framtida lagring av hälso- och miljöfarliga vätskor redan finns i

tillståndsvillkor eller liknande så medför givetvis detta en extra kostnad. Den riskreduktion som följer av detta anses vara stor.

Jordbruket

För jordbrukare innebär föreskrifterna att redan gällande regler förtydligas än mer, som tex de olika skyddsavstånd som förespråkas när det gäller växtnäring och växtskyddsmedel.

I nitratbeslutet framgår att det är förbjudet att sprida kvävegödsel närmare än 5 m från vattendrag, samt att det är förbjudet att ytgödsla om markens lutning överstiger 10 %. I nitratbeslutet framgår att minst 10 m skyddszon rekommenderas vid stränder till vattendrag och utfallsdiken. Kring källor där hushållsvatten tas ska det lämnas en skyddszon på mellan 30-100 m som inte tillförs stallgödsel. Noggrannare aktsamhet ställer givetvis krav på varje enskild jordbrukare.

Jordbrukare inom de känsliga vattenområdena kan ansöka om miljöstöd för extrabreda skyddszoner. Följande stöd ansökas (2011): Specialstöd 621 euro + miljöbasstöd 120 euro + LFA-kompensationsbidrag 220 euro + gårdsstöd 200 euro = ca 1100 euro lite beroende på vad för gård och inriktning man har. Jordbrukare inom känsliga vattenområden har också möjlighet att ansöka om kostnadsfri så kallad riktad rådgivning från jordbruksbyrån. Rådgivningens mål är minskad övergödning med bibehållen och ökad lönsamhet för gårdarna. Rådgivaren kommer även att bidra med råkratisk hjälp.

När det gäller växtskyddsmedel så är det mycket viktigt att följa de skyddsavstånd som anges på förpackningar samt att använda godkända växtskyddsmedel. I dagsläget varierar skyddsavståndet vid vattendrag mellan 10-25 m beroende av ämnets giftighet. När bekämpningsmedelsdirektivet (2009/128/EG) införlivas kan kraven på skyddsavstånd skärpas ytterligare.

Växtskyddsmedel anses inte ge någon ytterligare restriktion, därför att det förutsätts att redan gällande och kommande lagstiftning och bestämmelser ska följas. Det kan inte nog poängteras hur viktigt det är med tillräckligt stora skyddsavstånd för att skydda dricksvatten från bekämpningsmedelsrester.

Kommuner

Eftersom planeringen av markanvändning är en kommunal angelägenhet så kommer de att beröras då det gäller var bräddpunkter för hushållspillvatten anläggs, liksom hur dagvatten ska omhändertas och/eller renas. Detta ställer krav på kommuner vid planering av nya områden och om det inte funnits med i planeringsprocessen från början så innebär dylika säkerhetsåtgärder en ökad kostnad. Kommunerna måste också enligt paragraf 15 ansöka om tillstånd för vissa verksamheter, vilket innebär ett visst merarbete.

Övriga

I övrigt kommer verksamhetsutövare som tex har ett behov gällande husbehovstäckter att beröras då de måste ansöka om tillstånd. Dessutom måste de som avverkar skog lämna en 15-30 m bred skyddszon avseende markbearbetning vid dricksvattentäckter. För avverkning gäller i medeltal 10 m vid stränder. Aktsamhet och skyddszoner ska även lämnas vid tillrinnande åar, bäckar och diken på mellan 3-5 m. Det finns även restriktioner mot transport på ytvattentäkt, som tex mot bensindrivna båtmotorer av tvåtaktstyp.

Avslutningsvis konstateras att denna konsekvensutredning endast ger en uppskattning om vilka konsekvenser en föreskrift ger. Hur konsekvensen upplevs varierar givetvis i fall till fall, beroende på verksamhetsutövare. Sammantaget förtydligar dock konsekvensutredningen vilken lagstiftning som redan gäller, samt hur man kan agera i olika situationer och hos vilken instans ett tillstånd ska sökas.

Bild: Per Bergfors, Mariehamn